

Iz društvenega življenja

NOVOLETNA POSLANICA MEDNARODNE ORGANIZACIJE MEDICINSKIH SESTER

Vsem sestram, študentkam šol in prijateljem sestrstva

V imenu osebja ICN in svojemu imenu vam vsem želim srečno in uspehov polno novo leto.

Štiriletno obdobje med dvema kongresoma se bliža koncu in geslo »Unity« — po naše kar »v slogi je moč« — smo poskušali uveljaviti pri delu vseh članic širom po svetu.

Predvsem smo se posvetili sodelovanju s študentskimi organizacijami. Tako bodo v Mehiki 1973 študentke prvič enakopravni partner z referati in tudi v diskusiji. Poskušajmo utrditi sodelovanje z današnjo študentko in jutrišnjo sestro v načrtovanju sestrške bodočnosti, v utrjevanju in napredku sestrskega poklica. Pridobimo mlade za sodelovanje, upoštevajmo njihove predloge, mnenja in odločitve. Delimo z njimi tudi odgovornost. Pridobimo jih za delo v društvu, povečajmo rast nacionalnih društev in okrepimo s tem tudi ICN.

Novo leto nam daje priložnost, da v čim večji meri uresničimo pobude, ki nam jih nakazuje poslanica.

Adele Herwitz,
direktorica izvršnega odbora ICN

RAZMISLJANJE OB PRİČAKOVANJU NOVEGA LETA

Med drugim vedno večkrat premišljuje tudi, zakaj naj bi se sestrsko delo ocenjevalo samo na občnih zborih. Največ povoda za to mi je dala zadnja seja glavnega odbora Zveze društev medicinskih sester Slovenije. Lepo je bila pripravljena, pod smotrnim vodstvom in z izčrpno diskusijo ob prisotnosti nekaterih vabljenih predstavnikov, zainteresiranih za probleme sestrške službe.

Potekajo leta in spreminjajo se časi, hkrati pa nastopajo vedno novi problemi, kako uskladiti pomen našega poklica z resničnimi potrebami ob postelji bolnika. Ni lahko najti pravo pot, kajti tudi mlada sestra ima kakor drugi poklici pravico do zasebnega življenja, ki pa zaradi težavnega dela v tem poklicu gotovo ni zajeto v tolikšni meri.

Zato želim dati priznanje sestram v odboru strokovnega društva, priznanje njihovi dejavnosti in prizadevanjem za reševanje obširne problematike, s katero se srečujejo na vsakem delovnem mestu. Saj so to sestre, ki imajo odgovorno delo v zdravstvenih ustanovah, imajo vrh tega družino, vendar prihajajo na seje v svojem prostem času.

Tudi sama, upokojena sestra, rada prihajam med nje, gledam in poskušam razumeti napredek današnjega časa in zdravstvene službe.

Prijetno mi je prebirati naš strokovni časopis »Zdravstveni obzornik«, saj ga večji del polnijo s članki, ki jih napišejo medicinske sestre same. Vedno več je tudi organiziranih predavanj, seminarjev za strokovno izpopolnjevanje medicinskih sester s ciklusi izbranih in poučnih poglavij.

Glede na vse to iz srca želim vsem, ki se trudijo za napredek sestrstva, še veliko uspehov pri nadaljnjem delu.

Vida Vrbič-Korbar
upokojena viš. med. s.

PRIZNANJE MEDICINSKI SESTRI ZAHARICI MICKOVI

Mednarodna zveza medicinskih sester — ICN podeli vsako leto po eno štipendijo medicinski sestri, ki se želi izpopolnjevati v zamejstvu na tistem področju sestrske službe, ki si ga izbere sama. Štipendijo podeljujejo iz fonda, ki vanj vlaga denarna sredstva firma 3 M iz Švice.

Vse članice ICN iz 64 držav predlagajo za to štipendijo vsaka svojo kandidatko. Izmed njih posebna komisija izbere sestro, ki ji podelijo štipendijo. Tako je bila za leto 1972 izbrana sestra iz Japonske. Lani je firma 3 M prvič podelila tudi **posebna priznanja** trem sestram izmed predlaganih kandidatk. Iz evropskih držav sta dobili to priznanje sestra iz Poljske in sestra iz Jugoslavije **Zaharica Mickova**. To priznanje — kipec španskega kiparja — ji je mr. ph. Edo Gregorič kot zastopnik firme 3 M izročil v Opatiji dne 26. oktobra 1972 na zveznem seminarju za medicinske sestre v prisotnosti sester vseh republik.

Zastopnik firme 3 M mr. ph. Edo Gregorič podeljuje višji medicinski sestri Zaharici Mickovi priznanje za njeno strokovno sposobnost

Zaharica Mickova je glavna sestra ginekološko-porodniškega oddelka v Mestni bolnišnici v Skopju. Rojena je bila 14. 5. 1933 v Kruševu SR Makedonija. Srednjo medicinsko šolo je končala leta 1950 v Skopju, leta 1964 pa Višjo šolo za medicinske sestre v Nišu.

Pri svojem strokovnem delu se je posebno uveljavila kot odličen organizator v negi bolnika in porodnice, pri načrtovanju družine in kot inštruktor pri praksi dijakov medicinske šole. Kot glavna sestra ginekološko-porodniškega oddelka ima velike zasluge za strokovni napredek medicinskih sester v

vsej republiki svoje ožje domovine. Organizirala je tečaje in seminarje za sestre, kjer je predavala ter svoje strokovno znanje prenašala tudi s članki iz svojega delovnega področja v društvenem glasilu Makedonije. Sestra Mickova je ves čas aktivna članica društva medicinskih sester, imela je v njej več odgovornih funkcij, bila je več let predsednik sekcije za porodništvo in ginekologijo, trenutno pa je podpredsednik Društva medicinskih sester in medicinskih tehnikov Makedonije.

Uvrstitev sestre Mickove med tri sestre, ki jih je ICN izbrala izmed toliko predloženih kandidat, ki so prejele posebno priznanje za uspešno delo na področju sestrske službe, je vsekakor pomembna počastitev vseh sestra Jugoslavije.

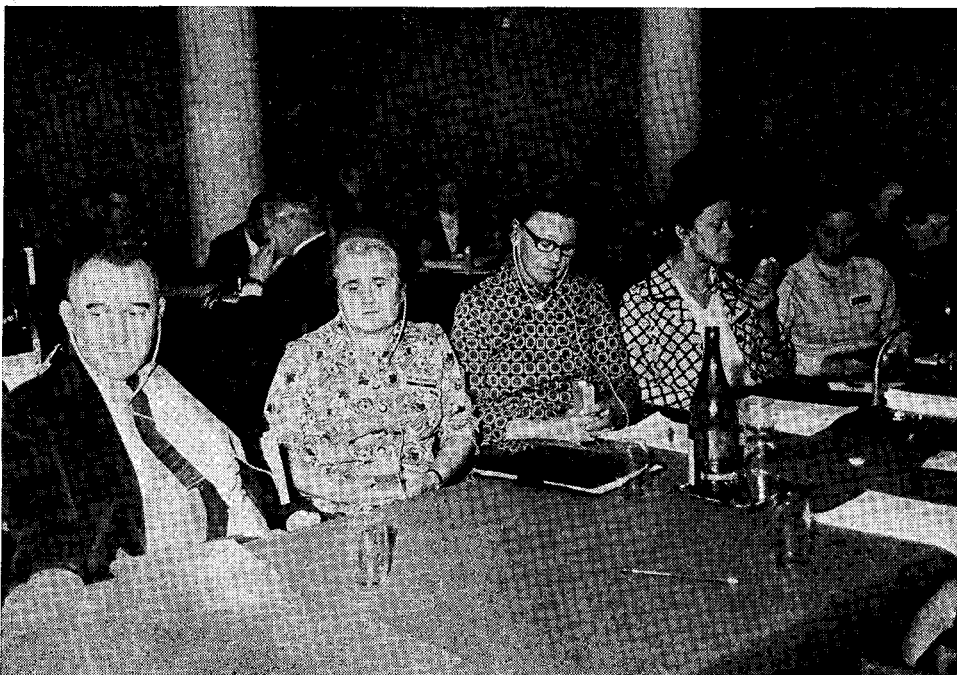
Neža Jarnovič

KONFERENCA O NAČRTOVANJU DRUŽINE

v Ljubljani od 4. do 8. decembra 1972

Konferenca je zasedala pod naslovom »Vloga služb za zaščito zdravja matere in otroka pri načrtovanju družine«. Organiziral jo je evropski urad Svetovne zdravstvene organizacije za predstavnike teh služb iz dežel Evrope, Turčije, Maroka in Alžirije. Vsaka država je lahko na stroške SZO poslala po enega uradnega predstavnika, na svoje stroške pa tudi več. Jugoslavija je kot gostiteljica poleg teh lahko poslala še opazovalce.

Na tej konferenci sem zastopala mednarodno organizacijo medicinskih sester (ICN). Konferenco je v imenu jugoslovanske komisije za sodelovanje s SZO pozdravila Zora Tomič, sekretarka za zdravstvo in socialno varstvo SRŠ. Namestnik pokrajinskega direktorja dr. Eberwein je obrazložil namen konference. Za de-

S konference o načrtovanju družine v Ljubljani

lovnega predsednika pa je kot predstavnik gostitelja bila izvoljena prof. dr. Lidija Andolšek.

Ni bilo zgolj naključje, da je SZO s svojo konferenco o načrtovanju družine gostovala v Ljubljani. Slovenijo poznajo že po delu in uspehih, ki jih ima Inštitut za načrtovanje družine v Ljubljani. Koncept inštituta in doseženi uspehi so znani po vsej naši državi, pa tudi zunaj naših meja, predvsem v SZO.

Na konferenci so se vrstili referati o posameznih vprašanih zaščite matere in otroka ter razprave po posameznih skupinah. Vsi udeleženci smo bili razdeljeni na 5 skupin. Po referatih smo razpravljali ter dodajali svoja lastna opažanja in predloge. Skupinski poročevalci pa so na večernem plenarnem zasedanju poročali o stališčih skupine.

Glavne teme konference so bile: struktura predporodnega in poporodnega varstva, patronažna služba, medicinski aspekti s kontracepcijo, splavi, neplodnost.

Pediatrični dan je obravnaval organizacijo otroških ustanov, somatično in psihično zdravje nezaželenega otroka ter otrok in šola. Poseben dan je bil posvečen vzgoji in pripravi mladih za družino. Prav posebno je bila poudarjena važnost vzgoje zdravnikov ter medicinskih sester in babic za delo pri načrtovanju družine.

Vsi udeleženci smo bili soglasni v tem, da mora biti načrtovanje družine integralni del varstva matere in otroka.

Na koncu konference so bili sprejeti zaključki, po katerih se bodo pripravila poročila za nadaljnje delo na tem področju.

Udeleženci konference so bili zelo zadovoljni z organizacijo konference in z našo gostoljubnostjo. Mnogi so zatrjevali, da se še vrnejo, če ne drugače, pa kot turisti v poletnih mesecih.

Sekretarka Zora Tomič in direktor kliničnih bolnic Janez Zemljarič sta za udeležence priredila sprejem. Ob tej priliki pa smo jih seznanili in navdušili še z našo pesmijo in folkloro.

Z veseljem sem se udeležila te konference kot predstavnica 74 držav članic ICN in njenega glavnega odbora v Ženevi. Bila pa sem tudi ponosna, da sem doma iz dežele, ki ima tako sodoben in zgleden koncept načrtovanja družine, koncept, ki ga uspešno izvaja že nekaj let.

Mira Pridgar

SEMINAR ZA STROKOVNO IZPOPOLNJEVANJE MEDICINSKIH SESTER

v Ljubljani od 19. januarja do 12. maja 1973

Društvo medicinskih sester v Ljubljani nadaljuje s seminarji za izpopolnjevanje medicinskih sester v obliki celodnevni predavanj in demonstracij, in sicer po enkrat na mesec. Tako se novi ciklus predavanj prične v petek 19. januarja 1973 z naslednjim programom:

JANUAR 19. I. 1973 ob 8. URI V KLUBU POSLANCEV, Puharjeva ul. 7

1. Prof. dr. Bojan Varl — Uporaba radioizotopov v klinični medicini.
 2. Jana Muster — viš. med. s. — Radioaktivni indikatorji v diagnostiki ledvičnih obolenj.
 3. Anica Dolanc — viš. med. s. — Nuklearna medicina v hematologiji.
 4. Marta Prevc — viš. med. s. — Diagnostika in terapija obolenj ščitnice z radioaktivnimi izotopi.
- Ogled inštituta za nuklearno medicino v Ljubljani.

FEBRUAR 16. 2. 1973 OB 8. URI V KLUBU POSLANCEV

1. Primarij dr. Majda Furlan — Nekaj novejših principov s področja plastične kirurgije.
2. Majda Gorše — viš. med. s. — RO RK Slovenije — Medicinska sestra — njeno mesto in vloga na področju prve pomoči in pri delu z družbenimi organizacijami.
3. Mirjam Belič — viš. med. s. — Zdravstveno socialna vzgoja in mesto medicinske sestre v okviru organizacije RK.

MAREC 16. 3. 1973 OB 8. URI V KLUBU POSLANCEV

1. Asistent dr. Jože Bohinjc — Levkemija.
2. Marija Lukman — viš. med. s. — Nega hematološkega bolnika.
3. Dr. Bogdanka Pirc — Najpomembnejše anemije.

APRIL 1973

Predvidena strokovna ekskurzija.

MAJ 12. 5. 1973 OB 8. URI V KLUBU POSLANCEV

1. Prof. dr. Miro Košak — Transplantacija ledvic.
 2. Redni letni občni zbor DMS — Ljubljana.
 3. Ob 19. uri svečana proslava ob svetovnem dnevu sestrstva.
- Kotizacija za seminar je za udeleženko din 100.—, za posamezne dneve seminarskih predavanj pa din 25.—. K predavanjem vabimo tudi medicinske sestre članice drugih področnih društev.

Pismo iz tujine

STROKOVNO IZPOPOLNJEVANJE V ORGANIZACIJI SESTRSKE SLUŽBE V ZAMEJSTVU

Spet sem študentka! Interna klinika mi je s kliničnimi bolnišnicami in sekretariatom za zdravstvo omogočila enoletni študij na Royal College of Nursing (kraljevski ustanovi za sestrsko službo) v Londonu. Vpisala sem se v enoletni tečaj za organizacijo sestrске službe v bolnici (Administration Hospital Course). Poleg organizacije sestrске službe poslušam tudi predavanja iz psihologije, etike, sociologije, upravnega poslovanja in še nekatera druga.

Študij je izredno zanimiv, vendar precej intenziven. Profesorji in tutorji — razredne sestre nas spretno vodijo in so nam vselej pripravljene pomagati z nasveti, kadar zaidemo v težave.

V razredu nas je 32 študentov iz 17 različnih držav. Tako smo kar pestra skupina bodisi po narodnosti, starosti ali spolu.

Predavanja imamo vsak dan razen sobote in nedelje, in sicer od devetih ali desetih dopoldne do štirih ali petih popoldne. Vmes imamo enourni odmor za kosilo.

Poudarek izobraževanja je na aktivnem študiju in delu. Izdelati moramo precej domačih oziroma seminarskih nalog. Profesorji napišejo vprašanja in priporočajo za pomoč določena poglavja iz raznih knjig. Te moramo temeljito preštudirati in razumeti, saj bi sicer ne mogli odgovarjati na zastavljena vprašanja. Zgodi se pa, da v knjigah ne najdem odgovorov in potem dodajam svoje ideje, mnenja in opažanja. To je pa tudi profesorjev namen. Vodi nas od knjige do knjige, obenem pa nam dovoljuje individualnost. Imamo tudi devet tednov obvezne prakse v raznih zdravstvenih ustanovah. V isto bolnišnico, pa naj bo še tako velika, gre na prakso le majhna skupina študentov, največ štirje, kar je brez dvoma precejšnja prednost. Teden dni sem bila v psihiatrični bolnišnici v Colchestru in štirinajst dni v splošni bolnici v Bristolu. Po novem letu pa pojdem za tri tedne v Northampton. Teden dni bom na praksi v patronažni službi in dva tedna v splošni bolnici.

Za prakso smo vedno odlično pripravljene. Preden smo odšli npr. v psihiatrično bolnico, so povabili glavno sestro iz tovrstne ustanove. Predstavila nam je psihiatričnega bolnika in organizacijo sestrске službe. Opozorila nas je na podrobnosti in nam svetovala, na kaj naj bomo še posebno pozorni. Ob vrnitvi smo imeli ponovno srečanje z isto sestro. Pripovedovali smo ji o tem, kar smo videli, in jo spraševali o stvareh, ki jih nismo dovolj dobro razumeli.

Za praktično delo v patronažni službi pa smo pripravljene nekoliko drugače. Patronažne sestre, ki se izpopolnjujejo na naši šoli, so pripravile vrsto zanimivih seminarskih nalog o svojem delu. Vsako nalogo smo prediskutirali. Hkrati pa smo skupinsko pripravljali seminar o sodelovanju bolnišnic s patronažno službo, in

sicer v preteklosti, sedanjosti in prihodnosti. Tako smo dobili izredno dober vpogled v delo patronažne sestre.

Nevljudno je, če na praksi ničesar ne vprašaš. Če pa postavljaš vprašanja, potrebuješ neko določeno osnovno znanje, iz katerega črpaš snov za razgovor, zato so vse te priprave za praktično delo tako zelo pomembne.

Praksa je bila povsod odlično organizirana in sem res veliko pridobila. Rada bi vam opisala nekaj stvari, ki so me izredno presenetile in navdušile.

Vrsta preiskav, ki jih delajo posebni za raziskovalno delo določeni sestrski odbori, in ukrepi, ki so sledili tem raziskavam, so v zadnjih letih veliko pripomogli k boljši organizaciji sestrske službe in izobraževanju sester.

Vzgoja strežnic je v bristolski splošni bolnišnici centralno urejena. Imajo celo posebno učilnico, prirejeno za pouk strežnic, z vsem, kar strežnica potrebuje pri svojem delu: s čistili, vzorci tal, vrečami za odpadke, zaščitnimi plašči in vrsto zelo preprostih tabel o bolnišnični organizaciji. Vzgojo strežnic vodi Group Domestic Superintendent (vodja hišne skupine). Vsaka na novo sprejeta strežnica mora obiskovati temu ustrezno šolo, ki se šteje seveda v delovni čas. Učni program je sicer preprost, vendar zajema vse bistvene stvari, kot so: organizacija služb v bolnici, opis delovnih mest, protipožarna varnost, obvarovanje pred infekcijo in nezgodami, ohranjanje zdravja, teoretični in praktični pouk o čiščenju in čistilnih napravah in še kaj.

S tem, da so izpopolnili vzgojo strežnic, so zmanjšali nesorazume na oddelkih in omejili množično odhajanje strežnic in strežnikov. Stalnost se je dvignila od 45 % na 53 %. Strežnice za svoje delo niso odgovorne medicinskemu osebju, ampak vodjem tehničnih služb.

Dostava in odvažanje perila sta centralno urejena. Z vozičkom pripeljejo perilo na oddelek in izpopolnijo zalogo, umazano pa odpeljejo, ne da bi karkoli šteli. Podobno je urejeno tudi s čistili, papirnatiimi brisačami itd.

Zaradi velikega pomanjkanja medicinskih sester so strokovno manj zahtevna opravila prepuščena laikom — sestrskim pomočnikom. To so večinoma volonterji z opravljenim tečajem higienskega minimuma. Pomočniki spremljajo bolnike na razne preiskave, hranijo bolnike in postiljajo postelje pod nadzorstvom sester in izpolnjujejo številne obrazce z bolnikovimi podatki.

Poročene medicinske sestre — matere — so zaposlili za štiri ure dnevno in tako precej izpolnili vrzel, obenem pa omogočili tem sestram, da kljub družini delajo in se izpopolnjujejo v svojem poklicu.

Vsako večje mesto ima organizirano sestrsko agencijo (posredovalnico). Sestre, ki zaradi družinskih obveznosti niso zaposlene, se prijavijo tej agenciji. Če v bolnišnici kdaj primanjkuje sester bodisi zaradi obolenosti ali dopustov, pokličejo to agencijo, sporočijo, kakšno delovno moč potrebujejo, kdaj naj bi prišla v službo in kam in že je vse dogovorjeno.

Omenila bi še »pool-system«. Določeno število medicinskih sester in sestrskih pomočnikov imajo v rezervi. Vsako jutro se zglase pri glavni sestri klinike, ki je redno obveščena o številčnem stanju osebja na oddelkih in ki jih potem razporedi glede na potrebe oddelkov.

Vsak profil v bolnišnici ima natančno opisano ustrezno delovno mesto: dolžnosti in pravice, delovni čas, komu je kdo odgovoren za svoje delo itd.

Medicinska sestra je za svoje delo vedno odgovorna medicinski sestri, ki je po položaju višja, in ne zdravniku. Podobno je tudi z ocenjevanjem. Vsako sestro po enkrat na leto oceni kolegica-sestra. Tako npr. ocenjuje oddelčno sestro glavna sestra klinike, glavno sestro klinike pa glavna sestra kliničnih bolnišnic. Pri ocenjevanju ne sodeluje zdravnik. Vsaka sestra je natančno obveščena o tem, kako je bila ocenjena, in ima tudi pravico do priziva, če se ne strinja z oceno. Sicer pa je to ocenjevanje strogo zaupna zadeva.

Z ocenjevanjem izboljšujejo kvaliteto dela v sestrski službi, obenem pa omogočajo zaposlitev sester na takih delovnih mestih, ki so jim — preprosto rečeno — bolj pri srcu. Ob napredovanju so pa ocene sevede odločilnega pomena.

Lep pozdrav vsem kolegicam!

Olga Černe,
Florence Nightingale House
Cromwell Road SW 5 OSE
London

DAYSI BRIDGES

dolgoletna generalna sekretarka ICN

Daisy Bridges, tedanja generalna sekretarka ICN, med obiskom v Ljubljani

Proti koncu lanskega leta se je izteklo plodno življenje bivše dolgoletne generalne sekretarke Mednarodne zveze medicinskih sester. Pokopali so jo dne 4. decembra 1972 v Londonu.

Neutrudna D. Bridges je bila vsa vdana delu za sestrstvo doma, širom po svetu in tudi v ICN. Z ljubeznijo in spoštovanjem se je bodo spominjale sestre iz držav — članic ICN.

Solala se je v šoli Florence Nightingale — St. Thomas in na vseučiliškem kolidžu v Londonu. Med vojno je bila mobilizirana. Po vojni je bila najprej referentka za sestrstvo pri ministrstvu za zdravstvo Velike Britanije. Od leta 1948 dalje pa je bila sekretarka Mednarodne zveze medicinskih sester, ki jo je po vojni ponovno oživila ter obnovila in ustvarila stike z njenimi člani. Leta 1961 je odšla v pokoj.

Kot generalna sekretarka ICN je D. Bridges obiskala tudi Jugoslavijo in bila zelo naklonjena razvoju in delu sester pri nas.

Kateri smo jo osebno poznali, čutimo, da smo z njo izgubili sestro, svetovalko in prijateljico.

Mira Pridgar

NAJ ZGRUDI SMRT ČLOVEKA, ČLOVEŠTVO OSTANE; Z NJIM DO POZNEGA SE VEKA ŽIVI, KAR ZANJ STORIM.

(Fr. Prešeren — O. Župančič)

Beleške ob knjigah

Dr. Aleksander Gala: **PARTIZANSKI ZDRAVNIK**, Partizanska knjiga, Ljubljana 1972, str. 451, din 80,00.

Avtor je bil partizanski zdravnik od leta 1942 do osvoboditve 1945. Iz bogatega in težkega partizanskega življenja je napisal knjigo, bogato s spominov in pričevanj o partizanski saniteti, ki ji je bil vdan in požrtvovalen strokovnjak pri ustanavljanju partizanskih bolnišnic, sanitetnih postaj, vodil je bolničarsko šolo, nazadnje pred osvoboditvijo pa je bil šef sanitetnega oddelka IX. korpusa.

V knjigi Partizanski zdravnik nam avtor prikazuje, kakšni so bili začetki partizanske sanitete, ko je bilo delo zdravnikov in bolničarjev najtežje, saj ni bilo zdravih, primanjkovalo je obvez in bilo je treba opraviti marsikateri operativni poseg brez narkoze in večkrat pomagati ranjencu le s tolažilno besedo. Požrtvovalnost zdravnikov in drugih, ki so se posvetili partizanski saniteti, pa tudi ranjencev samih je presejala človeške moči. Avtor v knjigi dokumentarno opisuje partizanske bolnišnice na Primorskem in Notranjskem, kjer je deloval najdlje med ranjenci in bolniki. Tu se ga spominjajo pod partizanskim imenom Doktor Peter. Dogodki, ki jih je preživel kot zdravnik in borec, so časovno obeleženi, zato so dragoceno gradivo in dokument, kako se je razvijala partizanska saniteta od vsega začetka do osvoboditve. Ob spominih na delo zdravnika partizana ni pozabil pripisati izrednega deleža ljudi, ki so požrtvovalno in ob nenehni nevarnosti, da se jim okupator maščuje, pomagali sanitetnim delavcem pri oskrbi ranjencev. Ta pomoč je bila izredno pomembna, saj je bilo treba varovati skrivnost ranjencev in bolnišnic, hkrati pa preskrbeti tudi hrano in opozoriti na pravočasni umik ranjencev.

Knjiga je opremljena s fotografijami in zemljevidoma, kjer so zaznamovane prve bolnišnice na Primorskem in Notranjskem.

Ob tej knjigi želimo še posebej poudariti dragoceno pričevanje avtorja,

kako se je razvijala in delovala partizanska saniteta, izredne okoliščine, v katerih je bilo treba zdraviti in reševati človeška življenja, hkrati pa iznajdljivost in požrtvovalnost zdravstvenih delavcev, ob tem se pa zamisliti v nesebično in požrtvovalno poklicno delo, ko je bilo obenem v nenehni nevarnosti njihovo lastno zdravje in življenje. Zato si iz srca želimo, da se o tem in o narodnoosvobodilnem boju seznanijo tudi povojne generacije medicinskih sester.

Neža Jarnovič

Dr. Jože Potrč: **»O SOCIALISTIČNI ETIKI IN MORALI«**. Izdal Inštitut za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani, Založba Obzorja, Maribor 1972, 571 strani, cena 98.00 din.

Uredniški odbor — najožji sodelavci in prijatelji pokojnega dr. Potrča so z vso ljubeznijo zbrali njegova dela in snovanja v času, ko je boj za uresničevanje etičnih vrednot v naši družbi še posebno pereč. Izpolnili so njegovo zamisel, da bi napisal učbenik o socialistični etiki in morali in tako v knjigi obdelal vprašanja, ki jim je v nešteti predavanjih in člankih kot čustveni človek in izobražen marksist posvečal izjemno mesto. Želel je dati svoj učbenik vzgojiteljem in staršem kakor tudi tistim, ki z javnim in strokovnim delom posegajo v svet občutljivih medčloveških odnosov.

Kot zdravnik, ki je vrsto let deloval med ljudstvom, je bil dr. Potrč eden od utemeljiteljev **kodeksa etike zdravstvenih delavcev**, kjer so napisane njegove misli kot spodbuda za ohranitev poklicne etike zdravstvenega delavca.

Knjigo Potrčevih del sestavljajo obširna tematska poglavja: Temeljne značilnosti socialistične etike in morale, O zdravniški etiki in o skrbi za zdravo življenje. O družini in vzgoji. Za humanizem in etiko v mednarodnih odnosih in svetovnem delavskem gibanju. Za marksistične temelje socialistične politike in

Spomini na soborce. Knjigo zaključuje skrbno zbran in pregleden bibliografski pregled Potrčevih del, govorov in razprav.

Uredniški odbor izraža željo, da bi knjiga »O socialistični etiki in morali« imela čim več zavzetih bralcev, ki bi se poglobljali v njeno lepo misel in čustvo, da bi postala duhovna last predvsem zdravstvenih, pedagoških in političnih delavcev ter mladine, skratka vseh, ki jim je mar etična kultura socialistične družbe. Knjiga je izredno dragoceno gradivo za študijski material, v kateri je avtor hotel dati vsakemu nekaj, kar bo lahko uporabil na delovnem mestu in v življenju.

Neža Jarnovič

Robert J. Demarest in dr. med. dr. phil. John S. Sciara: **ZANOSITEV, POROD, PREPREČEVANJE NOSEČNOSTI**. Izdala Mladinska knjiga Ljubljana-Beograd-Zagreb 1971, strani 139, cena 83 din.

Izvirnik je izšel leta 1969 pri ameriški založbi Mc Graw-Hill-Inc z naslovom Conception, Birth and Contraception — A visual Presentation. V slovenščino ga je prevedel prim. dr. Bogdan Tekavčič.

Oba avtorja knjige sta priznana strokovnjaka. Demarest s svojimi nazorni-

mi, lepimi slikami in ilustracijami, ki zadovoljijo še tako zahtevnega bralca, in pa dr. Sciara, priznani ginekolog, ki je prispeval besedilo k bogatemu slikovnemu gradivu. Prav ta skladnost besede in slike omogoča bralcu, da lahko razume včasih zamotana dogajanja v človeškem telesu.

Knjiga je razdeljena v tri dele. Ob ravnavana anatomijo in fiziologijo moškega in ženskega telesa; od spolnega občevanja do zanositve in obdobja nosečnosti. Porod je prikazan natančno po porodnih dobah. Tretje poglavje govori o preprečevanju nezaželene nosečnosti. Obravnava vse metode in sredstva, ki so že dostopna, in pa tista, ki so še v preizkušnji. Tekstu je dodan odstavek o sterilizaciji, ki bralca informira, kako s kirurškim posegom dokončno lahko odvzamemo možnost zaploditve oziroma zanositve. Na koncu knjige je abecedni seznam manj znanih besed, kar olajšuje razumevanje.

O spolni vzgoji je bila doslej napisana že vrsta knjig, kljub temu pa so zahteve po boljši in obsežnejši spolni poučitvi iz dneva v dan večje. Zato bo knjiga »Zanositev, porod, preprečevanje nosečnosti« tako z razumljivimi besedilom kakor z lepimi in bogatimi ilustracijami lahko zadovoljila potrebo po temeljitejši in uspešnejši spolni vzgoji.

M. Š. M.

Kadar spremenite svoj naslov

bodisi da se preselite ali pa odpotujete v tujino, vas lepo prosimo:

1. Sporočite nam spremembo naslova!
2. Navedite svoj stari naslov, na katerega ste doslej prejeli naše glasilo!

3. Hkrati nam sporočite natančen novi naslov!

Ob tej priliki vas prosimo, da svoje ime in naslov napišete razločno — s tiskanimi črkami ali pa s pisalnim strojem.

Uprava in uredništvo
Zdravstveni obzornik
Veselova 2
61 000 Ljubljana

Zanimivosti

SRČNE BOLEZNI, PLJUČNI RAK IN KAJENJE

Večkrat prevladuje med ljudmi mnenje, da se starejšim tako ali tako ne splača, da bi prenehali kaditi. Res je pa nasprotno! Statistične raziskave glede povezave kajenja s srčno kapjo in pljučnim rakom dokazujejo, da se tudi njim še zelo splača prenehati s kajenjem.

Kar se tiče srčnih infarktov, so ugotovili, da je med angleškimi zdravniki, od katerih so mnogi prenehali kaditi v zadnjem desetletju, smrtnost zaradi srčnih obolenj od leta 1955 do 1966 padla za 6%, medtem ko je med drugim prebivalstvom Anglije narasla za 10%.

Kar pa se tiče pljučnega raka, je dokazano, da je skupina angleških zdravnikov edina populacija na svetu, pri kateri je v zadnjem desetletju število pljučnega raka padlo, medtem ko pri vseh drugih narašča. Narašča tudi pri ženskah. Vzrok je nedvomno v opustitvi kajenja pri tej skupini. Poleg tega pa so statistično dokazali celo, da že 13 let po opustitvi kajenja tudi po prej dolgotrajnem kajenju postane verjetnost, da nekdo zbolí za pljučnim rakom, enaka verjetnosti, da zbolí za rakom nekadilec, torej očitno manjša.

B. B.

EPIDEMIJA KOZ V BRAZILIJ

V Braziliji je endemično področje variole minor, ki še ni vključeno v eradikacijski program. Uradna epidemiološka poročila niso popolna, ker ne morejo zajeti vseh primerov. Doslej je bilo na tem endemičnem področju 33 epidemij, v katerih je zbolelo po nepopolnih uradnih podatkih 1492 oseb. Povprečna umrljivost ni dosegla niti 1%. Od vseh teh bolnikov jih je bilo vakciniranih samo 17.

V povprečju je bilo 75% med obolelimi starih manj kot 15 let. 87% teh otrok prej ni bilo uspešno vakciniranih. V vseh teh epidemijah je zbolelo 60% nevakciniranega prebivalstva.

Leta 1969 je zajela epidemija dve vasi, ki ležita sicer precej odmaknjeno, vendar med epidemijo nista bili izolirani. V obeh vaseh je zbolelo 134 oseb. Le en bolnik je imel brazgotino po prejšnji vakcinaciji in umrl je en sam. Prvi val epidemije je zajel predvsem nevakcinirane otroke do 15 let (95%), drugi val pa predšolske otroke. Epidemija je trajala 8 mesecev.

S. Z.

Prošnja našim sodelavcem

Uredništvo lepo prosi vse sodelavce, naj pošiljajo svoje prispevke tipkane, in to samo na eno stran. Presledek med vrsticami naj bo dvojen, tako da na eno stran ne pride več kot 30 vrstic. Levi rob naj bo širok vsaj 4 cm!

Naslovi posameznih člankov naj bodo jedrnati in čim krajši, vendar dovolj jasni. Isto velja tudi za uvode. Zaradi preglednosti naj bo v daljšem članku snov smiselno razdeljena v poglavja in podpoglavja.

Prispevki naj se pošiljajo na spodaj navedeni naslov:

Uredništvo Zdravstvenega obzornika
Veselova 2
61 000 Ljubljana

STREPTOCOCCUS AGALACTIAE IN BOLEZNI PRI ČLOVEKU

Med streptokoki imamo hemolitične streptokoke skupine A kot najbolj patogene za človeka. Povzročajo faringitis, angino, škrlatinko, vnetje srednjega ušesa, infekcije dihal, erizipel, različne infekcije kože, meningitis, sepsa in endokarditis. Hemolitični streptokoki skupine A izločajo toksine, ki jim pripisujejo zvezo z nastankom glomerulonefritisa in revmatičnega poliartritisa, ki se razvijata po streptokoknih infekcijah.

Hemolitičnim streptokokom skupine B pa pripisujejo v prvi vrsti patogenost za govedo. Pri govedu povzročajo vnetje vimena, zaradi katerega se zmanjša količina mleka. Zato imenujejo to vrsto streptokoka tudi **streptococcus agalactiae**.

Iz okužene živali pride streptococcus agalactiae lahko neposredno ali posredno v človeški organizem. Pri človeku ga najdemo v grlu, v dihalih in v sečilih kot povzročitelja infekcije. Pri ženah se razmnožuje na vaginalni sluznici. V teh primerih lahko postane njegova prisotnost usodna za plod, če žena med infekcijo zanosi. Streptokoki se širijo med nosečnostjo, okužijo plod in povzročijo njegovo smrt. Kadar infekcija med nosečnostjo ne napreduje in ostane v vagini, se plod okuži, ko ob porodu potuje skozi vagino. Takrat je streptococcus agalactiae prva bakterija, ki jo sreča novorojenček in ki se prva naseli v njegovem organizmu. Zato jo lahko najdemo že prve dni življenja v nosu in v ustih novorojenega otroka. Če to ugotovimo dovolj zgodaj, lahko okužbo ozdravimo z antibiotiki. Kadar pa ne ugotovimo te okužbe in če ta napreduje, se pokažejo pri novorojenčku najprej znamenja okužbe dihal. Če pa okužba še napreduje, se razvije sepsa in nato vnetje možganskih oken, za novorojenčke v velikem odstotku smrtno obolenje.

Živimo v obdobju, ko posvečamo vzrokom neonatalne smrti znatno več pozornosti kakor nekoč. Ugotovili so, da je streptococcus agalactiae zaradi velike razširjenosti eden izmed najpomembnejših povzročiteljev sepse in meningitisa pri novorojenčkih.

Toda njegova vloga s tem še ni končana. Streptococcus agalactiae ostane ob neugotovljenih primerih po porodu v vagini in lahko povzroča komplikacije še v naslednjih nosečnostih. Prisotnost bakterije odkrije že enostavna bakteriološka preiskava vagine. Nekoliko manj enostavna pa je identifikacija te bakterije.

Danes vemo, da je mogoče z antibiotiki, in sicer s penicilinom ozdraviti vaginalno infekcijo pri ženah. Pozneje je potrebno dokazati ozdravljenje z zaporednimi bakteriološkimi preiskavami vaginalne sluznice.

Hkrati priporočajo tudi pri zakonskem tovarišu obvezne bakteriološke preiskave in zdravljenje z antibiotiki. Šele po popolnem ozdravljenju obeh zakoncev in po večkratni kontroli ozdravljenja je mogoče priporočiti ponovno zanositev. Vendar naj ostaneta oba zakonca pod bakteriološko kontrolo ves čas ponovne nosečnosti. Upoštevati je treba epidemiološki moment, da se lahko žene večkrat ponovno okužijo. To velja predvsem za žene, ki imajo opraviti z govedom, s svežim mlekom in mlečnimi izdelki in so pri svojem delu neprestano izpostavljene ponovni okužbi. Kadar si žene v teh poklicih po več prekinjenih nosečnostih zelo želijo roditi živega otroka, jim je treba omogočiti spremembo delovnega mesta, stalno zdravniško kontrolo z bakteriološkimi preiskavami, profilaktično zdravljenje z antibiotiki med nosečnostjo in v skrajnem primeru rojstvo otroka s carskim rezom.

Pri vsem, kar danes vemo, pa je streptococcus agalactiae le eden izmed možnih povzročiteljev prenatalne in neonatalne smrti novorojenčkov.

Dr. Zlata Stropnik

SOSEDSKA POMOČ STARIM IN OSAMELIM

Sosedska pomoč, ki je začela delovati na pobudo organizacij RK, je ena od koristnih in uspešnih oblik za varstvo ostarelih in osamljenih ljudi. Večletne izkušnje številnih prostovoljnih delavcev so tudi že potrdile in upravičile obstoj takšne organizirane dejavnosti.

Takšna pomoč pa temelji na načelu, naj se medsebojni odnosi razvijejo do tiste stopnje, da bomo tudi mi, kadar bomo stari in v težavah, tako pomoč lahko ne samo pričakovali, ampak jo tudi dobili.

HEPATITIS V HOLY CROSS COLLEGEU

Jeseni leta 1969 se je razširila epidemija hepatitisa med nogometnim moštvom in njihovimi trenerji v Holy Cross Collegeu v Worcesteru, Massachusetts, USA. Zanjela je 80 ljudi.

Ko se je pojavila epidemija, so začeli iskati vir okužbe. V anamnezi ni bilo podatkov o neposrednih stikih z bolniki niti o možnosti okužbe pri kopanju. Raziskovanja so izključila tudi možnost okužbe z živili. Posebej so preiskovali surove školjke. Prav tako niso mogli potrditi zveze s parenteralno inokulacijo niti ne s transfuzijami krvi.

Največ zanimanja je zbudila vodovodna voda, ki so jo uporabljali na igrišču nogometaši in trenerji. Speljali so jo po vodovodnih ceveh skozi bližnjo ulico hiš, prek igrišča, na katerem je bilo več naprav za škropljenje igrišča in drenažna jama, ki je rabila za sifon, do paviljona, kjer je bila pipa za pitno vodo, namenjeno moštvu in trenerjem.

Epidemiološke raziskave so odkrile, da so v sosednjih hišah stanovali otroci, ki so preboleli hepatitis. Ti otroci so zahajali na nogometno igrišče, se tam igrali in uporabljali drenažno jamo za opravljanje potrebe. Bakteriološke preiskave vode v drenažni jami so ugotovile močno fekalno onesnaženje.

Konec avgusta 1969 je nastal v bližini collegea požar. Večja poraba vode pri odprtem hidrantu je povzročila negativni pritisk v okolnem vodovodnem omrežju. Pozneje so napravili poskus tako, da so napolnili drenažno jamo z obarvano vodo in dokazali, da teče pri odprtem hidrantu voda iz jame do pipe za pitno vodo v paviljonu.

Inkubacijski čas so torej računali od dneva požara do prvih bolezenskih znamenj. Trajal je od 15 do 50 dni.

Epidemija v Holy Cross Collegeu je zanimiva v epidemiologiji hepatitisa, ker je opozorila na epidemiološko pomemben moment, da odprt hidrant lahko povzroči negativni pritisk v vodovodni mreži in s tem širjenje infekcije.

S. Z.

OSNOVNI PROBLEMI ZDRAVLJENJA ALKOHOLIKOV

1. Ogromno število alkoholikov (v Sloveniji okrog 70.000) — in malo terapevtov.
2. Alkoholik v bolj zgodnjih fazah alkoholizma ne prizna svoje bolezni, ne išče pomoči in se ne želi zdraviti. Pomoč išče šele pozneje, ko pride v stisko (družina, delovno mesto, težke zdravstvene okvare, kazenski prekrški itd.), torej se prijavi na zdravljenje »pogojno prostovoljno«.
3. Okolje ga ne razume kot bolnika, povsod ga obsojajo, nihče pa ne stori nič učinkovitega, da bi se zdravil. Vsi okrog njega vidijo, da pije in propada, praktično pa ne storijo ničesar, da bi preprečili njegovo propadanje. Ko pride na delovnem mestu do težjih problemov, ga disciplinsko obravnavajo ali celo odpuste, ne storijo pa običajno ničesar, da bi se zdravil.
4. Nerazčiščeni pojmi glede preventive alkoholizma.

Dr. Janez Rugelj
(Iz gradiva za tiskovno konferenco v mesecu boja
proti alkoholizmu 8. XI. 1971)

PO BESEDAH SO SI VSI LJUDJE PODOBNI, RAZLIKUJEJO SE PO DEJANJIH.

(Cervantes)